

**VU, LLTI IR LMTA ETNOLOGIJOS DOKTORANTŪROS STUDIJŲ
DALYKO SANDAS**

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka), kodas	Institucija	Padalinys
Tradiciniai ir šiuolaikiniai folkloro naratyvai	Etnologija, 07H	LLTI	Sakytinės tautosakos skyrius

Studijų būdas	Valandų skaičius	Studijų būdas	Valandų skaičius
paskaitos:	10	konsultacijos:	10
savarankiškas darbas:	170	seminarai:	10
Kreditų skaičius:	7,5		

Dalyko anotacija
<p>Dalyko tikslas – supažindinti su tradiciniais ir šiuolaikiniais folkloriniais naratyvais kaip pasakojamojo folkloro visuma bei jų analizės metodais ir tyrimų perspektyvomis; suformuoti bendrą folklorinio naratyvo suvokimą, atskirų naratyvų žanrų ir smulkesnių atmainų pažinimą; išmokyti atpažinti ir skirti įvairius tradicinius ir šiuolaikinius folkloro naratyvus, supažindinti su jų rinkimo, tyrinėjimo istorija (nuo XIX a. pr., kai S. Daukantas parengė pirmąjį pasakų rinkinį, iki šių laikų ekspedicijų, kuriose tradicinių naratyvų gyvavimo pėdsakų dar užčiuopiama); suteikti žinių apie jų struktūros, semantikos bei atlikimo ypatumus, taip pat gyvavimo būdus tradicinėje agrarinėje ir modernioje urbanizuotoje visuomenėje; supažindinti su jų fiksavimo specifika; supažindinti su internetinio folkloro (miesto sakmės, gandai, grandininiai laišakai ir kt.) gyvavimo, raiškos (rašytinės, vizualinės) ir sklaidos (elektroniniu paštu, socialiniais tinklais, skaitmenine žiniasklaida) ypatumais; supažindinti su kaip atskira folklorizuotų naratyvų grupė išskiriamais vadinamaisiais gyvenimo pasakojimais (tai asmenine žmogaus patirtimi pagrįsti naratyviniai tekstai, pateikiantys individualizuotą požiūrį į praeities įvykius, visuomenės gyvenimo pokyčius, vertybių kaitą ir pan.), apibūdinti jų folkloriškumą (sąsajas su tradicija, galimą variantiškumą), užrašymo ypatybes, besiformuojančias analizės metodikas ir galimybę panaudoti juos skirtingų mokslinių disciplinų tyrimams; pristatyti tarptautinius šiuolaikinio folkloro tyrimus bei lietuviškos medžiagos tyrimų būklę ir perspektyvas.</p>
<p>Dalyko siekiniai ir kompetencijos: doktorantai įgis bendrą suvokimą apie folkloro naratyvus, pažins skirtingas jų atmainas, išmanys rinkimo ir tyrimų istoriją Lietuvos ir pasauliniame kontekste; gebės įvertinti jiems pateiktą folkloro tekstą, nustatyti jo žanrinę priklausomybę ir atpažinti svarbiausius bruožus; mokės savarankiškai išskirti ir identifikuoti folkloro vienetus, gyvuojančius šiuolaikinėje kultūrinėje terpėje (spausdintoje bei skaitmeninėje žiniasklaidoje, socialiniuose tinkluose); išmanys skirtingas folklorinių naratyvų analizės metodikas ir galės kritiškai jas įvertinti, išsirinkdami sau priimtinausią; perpras tradicinio folkloro transformacijas ir tęstinumą šiuolaikiniame kultūriniame kontekste; įgis supratimą apie tarpdisciplininius folkloro naratyvų tyrimus.</p>
<p>Kurso turinys:</p>

1. Folklorinio naratyvo samprata. Pagrindinės sąvokos (tautosaka / folkloras, tautosakos rūšys ir žanrai, sakinė tautosaka, pasakojamoji tautosaka).
2. Folkloriniai naratyvai kaip folkloristikos tyrimų objektas: rinkimo ir tyrimo istorija.
3. Tradiciniai folkloriniai naratyvai: klasifikacija, žanrai, funkcionavimas, populiarumas.
4. Pasakos: porūšiai (stebuklinės, buitinės, novelinės ir t.t.), jų ypatybės, išskyrimo pagrindas, santykiai su kitais žanrais.
5. Sakmės: porūšiai (etiologinės, mitologinės, padavimai), ypatybės, išskyrimo pagrindas, santykiai su kitais žanrais.
6. Kiti tradiciniai naratyvai (pasakėčios, anekdotai ir pan.)
7. Šiuolaikiniai folkloriniai naratyvai (žanrinė aprėptis, gyvavimo būdai).
8. Gyvenimo pasakojimai kaip specifinė folklorizuotų naratyvų grupė.
9. Pagrindiniai folklorinių naratyvų analizės metodai: istorinė apžvalga.
10. Folklorinis naratyvas skirtingų mokslinių disciplinų sankirtoje: tyrimų perspektyvos.

Literatūra

Pagrindinė literatūra:

1. Balys J. Lietuvių pasakojamosios tautosakos motyvų katalogas, *Tautosakos darbai* 2 (1936).
2. Ben-Amos D. (ed.) *Folklore Genres*. Austin: University of Texas Press, 1975.
3. Christiansen R. Th. *The Migratory Legends: a proposed list of types with a systematic catalogue of the Norwegian variants* (FFC 175). Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia, 1958.
4. Dégh L. *Narratives in Society: A Performer-Centered Study of Narration* (FFC 255). Helsinki: Academia Scientiarum Fennica, 1995.
5. Holbek B. *Interpretation of Fairy Tales: Danish folklore in a[n] European perspective* (FFC 239). Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia, 1987.
6. Kerbelytė B., Krikščiūnas P. *Lietuvių liaudies anekdotai*. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1994.
7. Kerbelytė B. *Lietuvių liaudies padavimai*. Vilnius: Vaga, 1970.
8. Kerbelytė B. *Lietuvių pasakojamosios tautosakos katalogas*, t. 1-3, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1999-2002, t. 4, Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2009.
9. Kerbelytė B. *Lietuvių tautosakos kūrinių prasmės*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2011.
10. Sauka D. *Lietuvių tautosaka* (antras papildytas leidimas). Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2007.
11. Sauka D. *Tautosakos savitumas ir vertė*. Vilnius: Vaga, 1970.
12. Sauka L. *Lietuvių tautosaka*. Kaunas: Šviesa, 1998.
13. Sauka L. *Lietuvių tautosakos mokslas XX amžiuje*. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2016.

14. Stundžienė B. (sud.) *Homo narrans: folklorinė atmintis iš arti* (Kolektyvinė monografija), Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2012.
15. Vėlius N. *Chtoniškasis lietuvių mitologijos pasaulis*. Vilnius: Vaga, 1987.
16. Vėlius N. *Mitinės lietuvių sakmių būtybės*. Vilnius: Vaga, 1977.
17. Uther H.-J. *The Types of International Folktales. A Classification and Bibliography*, Parts I–III (FFC 284-286). Helsinki: Academia Scientiarum Fennica, 2004.

Papildoma literatūra:

1. Anglickienė L. Šiurpės ir jų parodijos, *Tautosakos darbai* 38 (2009), p. 15–29.
2. Anglickienė L., Skabeikytė-Kazlauskienė G., Macijauskaitė-Bonda J., Kulakauskienė D., Šlepavičiūtė I. *Šiuolaikinis moksleivių folkloras*. Vilnius: Gimtasis žodis, 2013.
3. Bandoriūtė S. Tradicinis anekdotas: iš ko juokėsi XIX a. pabaigos – XX a. vidurio lietuviai, *Tautosakos darbai* 49 (2015), p. 105–122.
4. Bauman R. *Story, Performance and Event. Contextual Studies of Oral Narrative*. New York: Cambridge University Press, 1988.
5. Bennett G. “And I Turned Round to Her and Said...” A Preliminary Analysis of Shape and Structure in Women’s Storytelling, *Folklore* 100, no. 2 (1989), p. 167–183.
6. Blank T. J. *Folklore and the Internet—Vernacular Expression in a Digital World*. Utah: All USU Press Publications, 2009.
7. Būgienė L. Objekto problema šiandienos tautosakos moksle ir naratyvų analizės perspektyvos, *Tautosakos darbai* 35 (2008), p. 38–51.
8. Būgienė L. „Aš jau prisimenu...“ Autobiografiniai lietuvių moterų pasakojimai folkloristo akimis, *Tautosakos darbai* 41 (2011), p. 44–62.
9. Būgienė L. (ed). *The Storytelling Human: Lithuanian Folk Tradition Today* (Lithuanian Studies without Borders). Boston: Academic Studies Press, 2020.
10. Brunvand J. H. *The Vanishing Hitchhiker: American Urban Legends and Their Meanings*. New York: W. W. Norton & Company, 2003.
11. Brunvand J. H. *Encyclopedia of Urban Legends*. New York: W. W. Norton & Company, 2001.
12. Dégh L. *Folktales and Society: Story-Telling in a Hungarian Peasant Community*. Bloomington: Indiana University Press, 1989.
13. Dégh L. *Legend and Belief. Dialectics of a Folklore Genre*. Bloomington: Indiana University Press, 2001.
14. Deutschmann P., Herlth J., Woldan A. (eds.) “Truth” and Fiction: Conspiracy Theories in Eastern European Culture and Literature (Culture & Theory 193), Bielefeld: Transcript Verlag, 2020.
15. Dorson R. (ed.) *Handbook of American Folklore*. Bloomington: Indiana University Press, 1986.
16. Frog, Latvala P. (eds). *Approaching Methodology* (Special Issue of RMN Newsletter 4), Helsinki: University of Helsinki, 2012.
17. Hopkin, D. M. Storytelling, Fairytales and Autobiography: Some Observations on Eighteenth- and Nineteenth-Century French Soldiers’ and Sailors’ Memoirs, *Social History* 29, no. 2 (2004), p. 186–198.
18. Jaago T., Kõresaar E., Rahi-Tamm A. Oral History and Life Stories as a Research Area in Estonian History, Folkloristics and Ethnology, *Elore* 13/1 (2006), p. 1–15.

19. Kaivola-Bregenhøj A. *Narrative and Narrating. Variation in Juho Oksanen's Storytelling* (FFC 261). Helsinki: Academia Scientiarum Fennica, 1996.
20. Kaivola-Bregenhøj A., Klein B., Palmenfelt U. (eds.) *Narrating, Doing, Experiencing. Nordic Folkloristic Perspectives*. Helsinki: Finnish Literature Society, 2006.
21. Kazlauskienė G. *Lietuvių tautosaka*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2005.
22. Kerbelytė B. *Liaudies pasakos prasmė*. Vilnius: Presvika, 2005.
23. Kõresaar E. Life Story and Cultural Memory: On the Role of the Textual Community in Post-1989 Memory Work, in: *Cultural Patterns and Life Stories*, ed. by Kirsti Jõesalu and Anu Kannike, Tallinn: Tallinn University, 2016.
24. Kõresaar E. (ed.) *Baltic Socialism Remembered: Memory and Life Story since 1989*. London: Routledge, 2018.
25. Koski K., Frog, Savolainen U. *Genre – Text – Interpretation: Multidisciplinary Perspectives on Folklore and Beyond* (Studia Fennica Folkloristica 22), Helsinki: Finnish Literature Society, 2016.
26. Krikščiūnas P. Interneto folkloras: rūšis ar sklaidos būdas?, *Tautosakos darbai* 20/27 (2004), p. 21–31.
27. Niles J. D. *Homo Narrans: The Poetics and Anthropology of Oral Literature*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1999.
28. Nora P. Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire, *Representations* 26, Special Issue: Memory and Counter-Memory (1989), p. 7–24.
29. Palmenfelt U. Expanding Worlds: Into the Ethnography of Narrating, *Folklore: Electronic Journal of Folklore* 37 (2007), p. 7–19.
30. Portelli A. The Peculiarities of Oral History, *History Workshop* 12 (1981), p. 96–107.
31. Racėnaitė R. Citrinus su ŽIV įdaru, arba Ko bijo šiuolaikinis žmogus, *Tautosakos darbai* 35 (2008), p. 52–69.
32. Šlekonytė J. Apie pasakų sekimo ypatumus, *Tautosakos darbai* 22/29 (2005), p. 86–99.
33. Šlekonytė J. Balandžio pirmosios pokštai Lietuvos žiniasklaidoje ir jų tendencijos (Kauno dienos atvejis), *Tautosakos darbai* 35 (2008), p. 70–83.
34. Šlekonytė J. Lietuvių pasakų tyrimų šimtmetis: nuo tradicinės komparatyvistikos iki šiuolaikinių metodų, *Tautosakos darbai* 49 (2015), p. 123–144.
35. Valk. Ū. Discursive Shifts in Legends from Demonization to Fictionalization, *Narrative Culture* 2, no. 1 (2015), p. 141–165.
36. Valk. Ū. What Are Belief Narratives? *Narrative Culture* 8, no. 2 (2021), p. 175–186.

Konsultuojantys dėstytojai: vardas, pavardė, mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Lina Būgienė, dr.	Kolektyvinė MONOGRAFIJA:

	<p><i>The Storytelling Human: Lithuanian Folk Tradition Today</i>. Edited by Lina Būgienė (Lithuanian Studies without Borders), Boston: Academic Studies Press, 2020, 270 p. ISBN 9781644694237</p> <p>MOKSLINIAI STRAIPSNIAI:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Folkloras ir politika: prigimtinės sąsajos ir išsąsknijusios stigmos, <i>Tautosakos darbai</i>, 61 (2021), p. 156–172. https://doi.org/10.51554/TD.21.61.07 2. Borderland Lives: Historical Reflections in Eastern Lithuanian Life Stories, in: <i>The Storytelling Human: Lithuanian Folk Tradition Today</i>. Edited by Lina Būgienė (Lithuanian Studies without Borders), Boston: Academic Studies Press, 2020, P. 88–111. ISBN 9781644694237. 3. Tarp kaimo ir miesto: tapatybės konstravimas autobiografiniuose pokario vilniečių pasakojimuose, <i>Tautosakos darbai</i> 56 (2018), p. 199–217. http://www.ilti.lt/failai/TD-56-199-217.pdf
<p>Radvilė Racėnaitė, dr.</p>	<p>MOKSLINIAI STRAIPSNIAI:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ragana lietuvių stebuklinėse pasakose: tautosakiniai ir mitologiniai vaizdinio ypatumai, <i>Sovijus: Tarpdalykiniai kultūros tyrimai</i>, 2022, T. 10, Nr. 2. https://www.sovijus.lt/wordpress/ 2. Concept of Creation in Lithuanian Mythology, <i>Cosmos as a Journal</i>, Vilnius: Lietuvos kultūros institutas / Lithuanian Culture Institute, 2021, Nr. 2, p. 76-83. 3. Taking Shelter in Memoir amid the Turmoil of History: Reconstructing Mental Landscapes in Autobiographical Narratives, in: <i>The Storytelling Human: Lithuanian Folk Tradition Today</i>, ed. by Lina Būgienė, Boston: Academic Studies Press, 2020, p. 28-51. ISBN 9781644694237 4. Santykio su praeitimi bruožai autobiografiniuose pokario vilniečių pasakojimuose, <i>Tautosakos darbai</i> 56 (2018), p. 218-236. https://www.ilti.lt/failai/TD-56-218-236.pdf
<p>Jūratė Šlekonytė, dr.</p>	<p>MOKSLINIAI STRAIPSNIAI:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pasakų sekėja XX-XXI a. sandūroje: subartoniškės Antaninos Čaplikienės atvejis, <i>Tautosakos darbai</i> 64 (2022), p. 133–154. DOI:https://doi.org/10.51554/TD.22.64.06 2. Augustas Schleicheris – pirmasis lietuviškų pasakų skelbėjas, <i>Tautosakos darbai</i> 61 (2021), p. 213–231. DOI:10.51554/td.21.61.10 3. Life in Folktales or Folktales in Life? How Storytellers Influence Folk Traditions, in: <i>The Storytelling Human: Lithuanian Folk Tradition Today</i>, ed. by Lina Būgienė,

	<p>Boston: Academic Studies Press, 2020, p. 115–133. DOI: 10.2307/j.ctv1zjg2v0.8</p> <p>4. „Ta pasaka paeina iš Azijos par vainas...“ Kareivis pasakotojas Lietuvos kaimo bendruomenėje XIX a. antrojoje–XX a. pirmojoje pusėje, <i>Tautosakos darbai</i> 60 (2020), p. 15–40. http://www.llti.lt/failai/TD60_spaudai_internetui-1-26.pdf</p> <p>5. Apie vieną lietuvininkų žaidimą, in: <i>Viešvilė. Lietuvos valsčiai</i>. Kn. 40 (II d.). Vilnius: Versmė, 2020, p. 2053–2064.</p> <p>6. Aldonos Liobytės pasaka apie Žaliabarzdį: tarp folklorinės autentikos ir autorinės kūrybos, in: <i>Devyniadarbė literatė Aldona Liobytė</i>, sudarė Solveiga Daugirdaitė ir Kęstutis Urba, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2019, p. 127–147.</p> <p>7. Lietuvių liaudies pasakos „Antimi pavirtusi sesuo“ populiarumo fenomenas, <i>Tautosakos darbai</i> 57 (2018), p. 76–99. http://www.llti.lt/failai/TD_Slekonyte-76-99.pdf</p>
--	--

Patvirtinta VU, LLTI ir LMTA etnologijos doktorantūros komiteto 2023 m. birželio 25 d. posėdyje, protokolo Nr. R6-5.

Doktorantūros komiteto pirmininkė

dr. Daiva Vaitkevičienė